

Іванько Анатолій. Складові адаптації організаційних систем управління підприємствами до економіки, заснованої на знаннях. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2020. Випуск 2. С. 118-126.

DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2020.02.118>

УДК 65.014:334.012
JEL Classification D8

Іванько Анатолій

д.е.н, с.н.с., професор кафедри аграрної економіки,
заслужений працівник сільського господарства України
Відокремлений підрозділ Національного університету
біоресурсів і природокористування України
«Ніжинський агротехнічний інститут»,
м. Ніжин Чернігівської області, Україна
E-mail: A_Ivanko@meta.ua

СКЛАДОВІ АДАПТАЦІЇ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ ДО ЕКОНОМІКИ, ЗАСНОВАНОЇ НА ЗНАННЯХ

Анотація

Вступ. Сучасні умови здійснення господарської діяльності в розвинутих країнах світу характеризуються насиченістю основних ринків товарів та послуг. Поряд з цим виокремлюється тенденція переходу до інформаційного суспільства. Тому, суб'єктам господарювання для збереження та зміцнення своїх позицій на ринку все більше уваги слід приділяти факторам інформації та знань, належне володіння якими забезпечить набуття ними конкурентних переваг перед іншими господарськими одиницями. Тому метою написання статті є визначення складових адаптації організаційних систем управління підприємства до економіки знань на основі узагальнення специфіки формування та забезпечення функціонування таких підприємницьких структур як мережеві та віртуальні структури, що базуються на використанні знань та інформації.

Методи: За теоретичний базис статті слугував діалектичний метод пізнання й системний метод до дослідження питань адаптації системи управління підприємствами до економіки знань, а також: методи аналізу, синтезу, аналогій, експертний метод, метод узагальнення. Метод порівняльного аналізу використаний при аналізі пов'язаності й відповідності організаційних форм мережевих та віртуальних бізнес-структур з економікою знань, експертний метод – для розкриття особливостей практичної діяльності мережевих та віртуальних структур, методи аналізу, синтезу та аналогій – для виокремлення чинників та ключових ознак, властивих для мережевих та віртуальних структур, метод узагальнення для формування висновків дослідження.

Результати. Наголошено на важливості зміцнення конкурентних позицій суб'єктів підприємництва шляхом взяття на озброєння концепції економіки знань та інформації, що відповідає процесам світової економічної глобалізації та переходу до інформаційного суспільства.

Представлено характеристику підприємства, що відповідає економіці знань. Доведено доцільність підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств шляхом адаптації їхніх організаційних структур управління до економіки знань та інформації. Здійснено розгляд організаційних моделей підприємств, що відповідають економіці знань, переважними формами серед яких є мережеві та віртуальні структури.

Узагальнено особливості формування та забезпечення функціонування мережевих та віртуальних структур в економіці з описом їхніх чинників, ключових ознак та практичних особливостей діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні відносин між учасниками мережевих та віртуальних структур, що сприятиме забезпеченню їхнього ефективного функціонування на ринку.

Ключові слова: інформаційне суспільство; підприємства, що відповідають економіці знань; адаптація організаційних структур управління; мережеві структури; віртуальні структури; конкурентоспроможність.

Вступ.

Сучасні умови здійснення господарської діяльності в розвинутих країнах світу характеризуються насиченістю основних ринків товарів та послуг. Поряд з цим виокремлюється тенденція переходу до інформаційного суспільства. Тому, суб'єктам господарювання для збереження та зміцнення своїх позицій на ринку все більше уваги слід приділяти факторам інформації та знання, належне володіння якими забезпечить набуття ними конкурентних переваг перед іншими господарськими одиницями. Це знайшло відображення і у сучасних теоретичних концепціях, відповідно яким інформація та знання як чинники конкурентної переваги є ключовими питаннями сучасних теоретичних концепцій в макроекономічному масштабі (національна, міжнародна, глобальна) – як економіка, заснована на знаннях, і в мікроекономічному масштабі – як фірма та організація, заснована на знаннях.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Дослідження питань формування переходу до інформаційного суспільства та особливостей функціонування підприємств, що відповідають економіці, заснованої на знаннях здійснювалось такими ученими як Белл Д. [1], Друкер П. Ф. [2], Лукьянова А. А. [6], Райсс М. [7], Сердюк В. А. [8], Данилович-Кропивницька М. Л. , Живко З. Б. [9], Хромов І. Е. [10], Мошович А. [11], Вейнберг Н. [12], Уорнер М., Витцель М. [13] та іншими. Виходячи із вищезазначеного, проблема обґрунтування складових адаптації організаційних структур управління підприємствами до організаційних структур, що відповідають економіці знань є важливою у теоретичному та практичному відношенні.

Мета.

Метою написання статті є визначення складових адаптації організаційних систем управління підприємства до економіки знань на основі узагальнення специфіки формування та забезпечення функціонування таких підприємницьких структур як мережеві та віртуальні структури, що базуються на використанні знань та інформації.

Методологія дослідження.

За теоретичний базис статті слугував діалектичний метод пізнання й системний метод до дослідження питань адаптації системи управління підприємствами до економіки знань, а також: методи аналізу, синтезу, аналогій, експертний метод, метод узагальнення. Метод порівняльного аналізу використаний при аналізі пов'язаності й відповідності організаційних форм мережевих та віртуальних бізнес-структур з економікою знань, експертний метод – для розкриття особливостей практичної діяльності мережевих та віртуальних структур, методи аналізу, синтезу та аналогій – для виокремлення чинників та ключових ознак, властивих для мережевих та віртуальних структур, метод узагальнення для формування висновків дослідження.

Результати.

Даний підхід був предметом уваги багатьох науковців та експертів, серед яких у контексті макроекономічного розгляду знань слід зазначити Даніела Белла [1], яким було вперше введено поняття постіндустріальної економіки. Слід відзначити, що результатом еволюції даного підходу став не тільки розвиток його теоретичних позицій, але й їхнє практичне використання у стратегічних та програмних документах, зокрема таких вагомих як Стратегія розвитку Європейського Союзу на основі знань у межах так званих Лісабонської угоди [2], Лісабонської стратегії [3] та Стратегії Європа-2020 [4].

Договір про внесення змін до Договору про Європейський Союз та Договору про заснування Європейського співтовариства, або договір про реформу ЄС, укладений для поліпшення функціонування Європейського союзу в складі 27 країн-членів і зміцнення його ролі і позицій на світовій арені в умовах різких глобальних змін, був остаточно узгоджений на Міжурядовій конференції в Лісабоні 19 жовтня 2007 р. [2]. У свою чергу метою Лісабонської стратегії, також

відомої як Лісабонська програма або Лісабонський процес, яка була планом дій та розвитку, розробленим у 2000 році для економіки Європейського Союзу між 2000 та 2010 роками, було зробити ЄС "найбільш конкурентоспроможною та динамічною економікою, заснованою на знаннях у світі, здатною до сталого економічного зростання з більшою кількістю кращих робочих місць та більшою соціальною згуртованістю" до 2010 р. [3]. Вона була розроблена Європейською радою в Лісабоні в березні 2000 року. Ця стратегія, розроблена на засіданнях Європейської Ради, спирається на три стовпи: економічний, соціальний, та екологічний. Економічний стовп створює умови для переходу до конкурентної, динамічної економіки, заснованої на знаннях. У його механізмах акцентується увага на важливості швидкої адаптації до змін в інформаційному суспільстві та на інвестуванні в дослідження та розробки. Соціальний стовп спрямований на модернізацію європейської соціальної моделі на основі інвестування в людські ресурси та подоланні соціального відчуження. При цьому очікується, що держави-члени будуть здійснювати інвестування в освіту та навчання та проводити активну політику щодо зайнятості для полегшення переходу до економіки знань. Екологічний стовп, доданий на засіданні Європейської ради в Гетеборзі в червні 2001 р. орієнтує держави-члени ЄС враховувати рівень використання природних ресурсів у процесі обґрунтування заходів з економічного зростання.

Продовженням Лісабонської стратегії стала стратегія розвитку Європа-2020, спрямована на "розумне, стійке, всеосяжне зростання" із посиленням координації національної та європейської політики [4], пріоритети якої представлені на рис. 1.

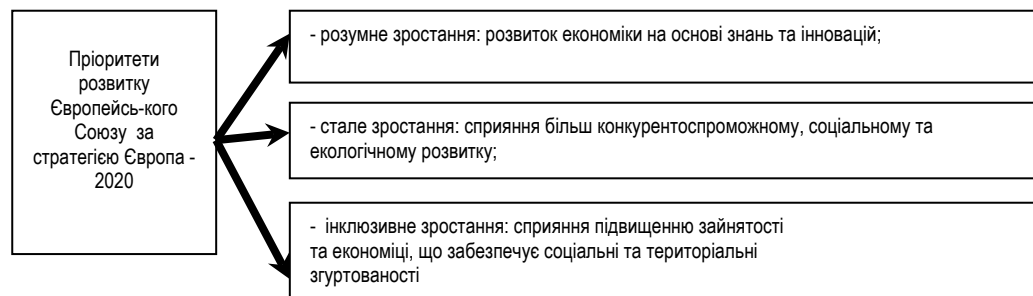

Рис. 1. Пріоритети розвитку Європейського Союзу за стратегією Європа-2020

Джерело: узагальнено автором [4].

При розгляді зазначених тенденцій безперечний інтерес на макро- та мікроекономічному рівня становить вивчення взаємозв'язку між змінами у середовищі та у самих підприємствах щодо розвитку економіки знань та врахування цих змін у організаційній структурі підприємств.

У контексті зазначеного важливим є дослідження:

- механізмів застосування дієвих практик в підприємствах щодо: стратегії та організаційної структури, людського капіталу, інновацій, ІКТ-систем, взаємозв'язків з інституційно-правовим середовищем, які дозволяють їм реалізувати модель організації, засновану на знаннях;

- досвіду прийняття управлінських рішень на підприємствах, як належної адаптації до навколишнього середовища, внаслідок чого організація виявлялась більш конкурентоздатною та пристосованою до нових можливостей;

- внутрішніх та зовнішніх бар'єрів підприємств, які не дають узгодити зміни на підприємствах з тенденцією розвитку економіки, заснованої на знаннях.

Узагальнення наукових джерел [5, 6] дає нам підстави визначити чинники, що відрізняють організації, засновані на знаннях, зокрема:

1. Структура ресурсів та інвестицій у нематеріальні цінності, які становлять більшість ринкових цінностей організації. Особливо це стосується інтелектуального капіталу, який

складається з:

- людський капітал (люди та їх знання, вміння, цінності, норми, ставлення, погляди, емоційний інтелект тощо);

- структурний капітал, що розуміється в основному як організаційний капітал, створений процесами, мережами внутрішніх і зовнішніх зв'язків, методами управління, програмним забезпеченням, базами даних та системою документів;

- споживчий капітал – створений замовниками, який відображає їхню потенційну можливість купівлі продукції та послуг організації;

- інтелектуальна власність, включаючи: патенти, ліцензії, авторські права, торговельні марки, секрети, проекти тощо.

2. Управління знаннями – розуміється як свідоме і цілеспрямоване управління знаннями, включаючи аспекти стратегії, структури, культури, технології та людей.

3. Формування взаємовідносин із середовищем для того, щоб, використовуючи знання, закріпити своє місце в економічному середовищі. Ці відносини також є основою передачі знань від середовища до організації, протистояння власним знанням та створення нових ресурсів знань.

4. Організаційна структура характеризується: високою гнучкістю, відкритістю до навколишнього середовища з опануванням можливостей мережевих та віртуальних структур, широким використанням тимчасових команд завдань та створенням посад чи команд, відповідальних за управління знаннями.

5. Організаційна культура, пристосована до нових умов і сприяє управлінню знаннями: інтелектуальні програми поведінки людини, що сприяють створенню та передачі знань, постійному навчанню, командній роботі та взаємній довірі до міжособистісних відносин.

6. Конкретні ролі та обов'язки людей. Поступове зменшення різниці між працівниками та керівництвом. Розширення кола діяльності людей та заохочення до ініціативи та пошуку можливих удосконалень системи.

Сукупність перерахованих вище особливостей підприємств, заснованих на знаннях, не може мати універсальної інтерпретації. Залежно від особливостей дослідження, галузевої спеціалізації, етапу життєвого циклу підприємств вони можуть мати суттєві відмінності. Цілком очевидно, що це не єдиний аспект розгляду, і концептуалізація змінних, що характеризують досліджуваний об'єкт, залежить від перспективи та мети дослідження. Існуюче різноманіття понять є природним наслідком системного підходу до наукових досліджень. Сукупність чинників та властивостей досліджуваних підприємств з різних аспектів проблеми безперечно надасть більш повну картину. Представлений вище набір із шести чинників підприємства знань можна назвати нормативною моделлю.

У теоретичному та практичному відношенні при розгляді становлення економіки знань важливим є визначення ключових ознак з характеристики підприємств, що здійснюють перехід до підприємницької моделі, заснованої на знаннях, зокрема:

1. Стратегія та організаційна структура підприємства. Стратегія відображає цілі підприємства та його місце в економічному середовищі. Організаційна структура визначає структурні форми реалізації стратегії.

2. Людський капітал характеризується рівнем кваліфікації, здібності, навичок, освіти, що визначає відповідність підприємства економіці знань та рівень можливостей щодо реалізації його цілей.

3. Технології реалізації процесів, зокрема ІТ-технології та ступінь, в якому вони охоплюють усі процеси прийняття рішень щодо інформації.

4. Інновації, що визначають ефективність процесу досягнення стратегічних та оперативних цілей підприємства.

У контексті опрацювання економіки знань важливим є розгляд моделей підприємств, що відповідають даній концепції, а це, переважною мірою: мережеві та віртуальні підприємницькі структури. Всі ці моделі базуються на використанні знань та інформації. Зазначене буде супроводжуватися і змінами принципових засад діяльності компаній, про що ще у XXI ст. казав

відомий вчений у галузі менеджменту – П. Друкер, за поглядами якого відзначається тенденція переходу від компаній, «які базуються на раціональній організації», до компаній, «що базуються на знаннях та інформації» [5]. Зокрема він наголошував на тому, що зміняться не тільки самі організації, ставши компаніями-мережами, але і традиційні зв'язки і взаємовідносини між компаніями, що спричинить виникнення мереж компаній.

Мережа являють собою гнучку структуру, що дозволяє своїм фірмам конкурувати між собою, залучати нових учасників і одночасно організовувати і координувати діяльність своїх членів [7, 8, 9]. Мережеві форми організації економіки відображають зв'язки між елементами внутрішньої і зовнішньої середовища компаній. Вони однаково можуть успішно застосовуватися як у внутріорганізаційній співпраці, так і у співпраці між компаніями. Головна організаційна особливість мережевої форми організації економіки у будь-якій країні – це наявність прямих тривалих зв'язків між усіма учасниками спільної діяльності. При цьому значимість ієрархічних відносин поступається місцем значущості положення в системі мережевих зв'язків. Також важливим є визначення із відмінностями мережевих компаній від ринкових суб'єктів інших типів, а це:

– традиційні підприємства орієнтовані мати у себе всі необхідні ресурси, а багато мережевих структур використовують активи інших суб'єктів, що входять в мережу;

– мережеві фірми більше покладаються на ринкові механізми, ніж на адміністративні форми управління потоками ресурсів;

– багато сучасних мереж формується і діє на більш дієвій і заінтересованій ролі їх учасників.

Для будь-якого суб'єкта підприємництва важливим є усвідомлення можливих видів діяльності мережевих організацій, зокрема:

1. Компанія-мережа - фірма, яка поділена на самостійні в господарському, а іноді і в правовому відношенні центри (господарські одиниці, відділення, виробничі сегменти, центри прибутку), що функціонують на основі єдиної мети. Ця модель передбачає створення ринкової економіки всередині компанії. У ній господарські одиниці продають і купують продукцію і послуги один у одного за цінами, які встановилися на ринку. Використання цієї моделі спрямоване на отримання конкурентних переваг на основі надання підприємницької свободи підрозділам компанії, націленим на кінцевий результат.

2. Мережа, сформована навколо великої компанії, – мережа, в якій велика компанія представляє собою ядро мережі, яка збрала навколо себе організації меншого розміру, доручаючи їм виконання окремих видів діяльності. При цьому велика компанія займає домінуюче становище в ділових операціях, оскільки залишає за собою функції головного замовника, і мережа формується у вигляді певної ієрархії. Менші за розміром фірми природньо потрапляють у залежність від більш потужного партнера.

3. Координована мережа, яка є різновидом мережі другого виду. У цьому виді мережі фірма-ядро мережі залишає за собою функції координації роботи всієї мережі. Одну частину бізнес-функцій, перш за все виробництво продукції, вона передає на контрактній основі підрядникам-учасникам мережі, а сама зосереджується на транзакційній складовій бізнесу, тобто визначає, що і скільки виробляти, як і кому продавати.

4. Мережа компаній, близьких за масштабами – група юридично самостійних підприємств, об'єднаних в мережу, в господарському плані підтримують стійкість один одного, що є дуже важливим для всіх.

Одним з характерних прикладів мережевих структур є швейцарська компанія «MIGROS Cooperative» (далі Мігрос), яка є однією з найбільших торгових компаній Швейцарії. Тут працює: 72 тисячі співробітників. Обороти компанії становить 11,3 млрд дол. США на рік, причому близько 80% всіх товарів реалізується через власну торгівельну мережу.

Основну частку реалізації Мігрос складають продовольчі товари: хлібобулочні, кондитерські вироби, випічка, м'ясо, консервовані продукти та мінеральна вода. Мігрос є великою децентралізованою фірмою. Деякі з її партнерів включені у процеси розробки і виробництва упаковки

для харчових продуктів, а також у виробництво принтерів, пакувальних і мультимедійних товарів. Серед партнерів – фірми по дизайну, трансляції та аналізу харчових продуктів. Так, наприклад, фірма MGB розробила і впровадила систему електронного документообігу, що дозволяє координувати роботи по створенню упаковки для харчових продуктів. Це сприяло обмеженню витрат часу на розробку дизайну сторінки з одним малюнком до 30 днів, з декількома малюнками – до 60 днів і, таким чином радикально знизити час виходу товару з новою упаковкою на ринок. Пріоритетом у створенні стабільної бізнес-системи було формування регулярного інформаційного потоку і чіткої зони відповідальності.

Розроблена інформаційно-комунікаційних система гарантувала спільний графік розробки і його моніторинг, дозволяла проводити спільну обробку даних матеріалів і документів, що зберігаються в інформаційному банку. Також створила можливість оповіщення ланцюжка бізнес-структур про завершення робіт по поставленому завданню [8].

Мережева форма організації економіки може здійснюватися в реальному і віртуальному (електронному) середовищі. Сучасні технічні засоби дозволяють створювати масштабні локальні і глобальні телекомунікаційні мережі. Унікальною і досить ефективною мережею є Інтернет. Багато консультативних фірми представляють собою розгалужені мережі.

Віртуальний спосіб організації взаємодії [10, 11, 12, 13] становить собою суб'єкта підприємництва, який функціонує як корпоративне, некомерційне, освітнє або інше об'єднання, що не має географічного центру і функціонує на основі використання телекомунікаційних засобів. Віртуальна фірма утворюється юридично незалежними підприємствами, які розмежовують між собою ресурси і персонал для досягнення поставлених завдань, не обов'язково пов'язаних з отриманням прибутку.

Робота у віртуальній фірмі не потребує обов'язкової присутності певного спеціаліста на робочому місці, а членів колективу підприємства для одночасного виконання роботи у певному виробничому приміщенні. Взаємодія між членами віртуальних підприємств відбувається в основному через комп'ютерні мережі. Організаційна форма віртуальної організації знайшла практичне використання при веденні бізнесу. Переваги такої форми полягають у комп'ютерній основі налагодження зв'язку, гнучкому порядку створення та взаємодії як між окремими організаційними суб'єктами у межах таких організаційних структур, так і між окремими працівниками. Так, одним з варіантів реалізації організаційної форми віртуального підприємства є найм зовнішніх підрядників для виконання зовнішніх функцій. У глід-технології, віртуальна організаційна структура представляє собою групу людей або фірм, які поділяють між собою обчислювальні, дискові, інформаційні та мережеві ресурси гріда в загальних цілях.

Однією з провідних світових віртуальних бізнес-структур є Cisco, яка прагне розширити домінування апаратних засобів на мережевий моніторинг, автоматизацію та безпеку. Cisco продовжує зберігати свою лідерську позицію майже у всіх категоріях мережевих апаратних засобів. Вона займає 51% частки ринку в доходах від Ethernet, і є лідером у доходах від комбінованих послуг та маршрутизаторів підприємств на рівні 37%. Вона домінує на ринку WLAN, маючи 44,6% частки ринку (Aruba-HPЕ - віддалений другий на рівні 13,9%, за даними IDC.) Cisco також займає перше місце в обладнанні SD-WAN з 16% часткою ринку. Вона не тільки має домінуючий VPN, це єдиний мережевий плеєр, який мав власну платформу для відеоконференцій та співпраці WebEx. Найближчими партнерами Cisco є Bought ThousandEyes, лідер в області інтелектуального моніторингу роботи мережі та додатків для гібридних хмарних середовищ. Очікується, що ThousandEyes доповнить AppDynamics, також компанію з управління продуктивністю додатків, яку Cisco придбала у 2017 році.

Великі можливості віртуальних підприємств супроводжуються відповідними проблемами. Ринок комутації та маршрутизації Ethernet вже не є областю високого зростання. За даними IDC, за весь 2019 рік ринок комутаторів виріс лише на 2,3%, а ринок маршрутизаторів був стабільним порівняно з 2018 роком. Частка ринку Cisco продовжує скорочуватися, внаслідок чого такі конкуренти, як чіп Arista та Huawei, вийшли з нього. У відповідь Cisco розпочав перехід до потоку

доходів, який включає програмне забезпечення, підписки та безпеку [12].

Мережеві та віртуальні форми організації економіки притаманні практично всім галузям національного господарства і сферам діяльності. У багатьох галузях вони являють собою об'єднання організацій, засноване на кооперації і взаємне володіння акціями учасників групи виробників, постачальників, торгових і фінансових компаній. Вони застосовуються на рівні господарюючого об'єкта, муніципального освіти, регіону, країни. Сприяння розвитку даних форм організації бізнесу в Україні сприятиме підвищенню рівня конкурентоспроможності вітчизняної економіки.

Висновки і перспективи.

Наголошено на важливості зміцнення конкурентних позицій суб'єктів підприємництва шляхом взяття на озброєння концепції економіки знань та інформації, що відповідає процесам світової економічної глобалізації та переходу до інформаційного суспільства.

Представлено характеристику підприємства, що відповідає економіці знань. Доведено доцільність підвищення рівня конкурентоспроможності підприємств шляхом адаптації їхніх організаційних структур управління до економіки знань та інформації. Здійснено розгляд організаційних моделей підприємств, що відповідають економіці знань, переважними формами серед яких є мережеві та віртуальні структури.

Узагальнено особливості формування та забезпечення функціонування мережевих та віртуальних структур в економіці з описом їхніх чинників, ключових ознак та практичних особливостей діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають в обґрунтуванні відносин між учасниками мережевих та віртуальних структур, що сприятиме забезпеченню їхнього ефективного функціонування на ринку.

Список використаних джерел

1. Белл Д. Грядущее постиндустриальное общество. Опыт социального прогнозирования / Пер. с англ. Изд. 2-ое, испр. и доп. М.: Academia, 2004. 788 с.
2. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. URL : <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>.
3. Lisbon Strategy for Growth and Jobs. Towards a green and innovative economy. URL : https://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/
4. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. URL : <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN%20BARROSO%20%202007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
5. Друкер П. Ф. Управление в обществе будущего. Пер. с англ. М. : «Вильямс», 2007. 320 с.
6. Лукьянова А. А. Концепция управления знаниями в контексте управления человеческими ресурсами. *Вестник Омского университета. Серия «Экономика»*. 2011. №2. С. 23-29.
7. Райсс М. Границы безграничных предприятий: перспективы сетевых организаций. Проблемы теории и практики управления. 1997. № 1. С. 92-97.
8. Сердюк В. А. Сетевые и виртуальные организации: состояние, перспективы развития. *Менеджмент в России и за рубежом*. 2002. №5. URL : <http://www.mevriz.ru/articles/2002/5/1033.html>.
9. Данилович-Кропивницька М. Л. , Живко З. Б. Становлення мереж як організаційних структур. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Логістика*. 2014. № 811. С. 91-99.
10. Хромов И.Е. Виртуальные организации в современной экономике. *Экономика : вчера, сегодня, завтра*. 2018. Т. 8. № 8А. С. 377-388.
11. Mowshowitz A. Virtual Organisation: A Vision of Management in the Information Age. *The Information Society*. 1994. Vol. 10. Is. 4. P. 267-288.
12. Weinberg N. The 10 most powerful companies in enterprise networking 2020. URL : <https://www.networkworld.com/article/3211410/the-10-most-powerful-companies-in-enterprise-networking.html>
13. Уорнер М., Витцель М. Виртуальные организации. Новые формы ведения бизнеса в XXI веке / пер.

с англ. М. : Добрая книга, 2005. 296 с.

Статтю отримано: 02.05.2020 / Рецензування 15.06.2020 / Прийнято до друку: 20.06.2020

Anatoliy Ivanko

Doctor of Economics Sciences, Senior Research Fellow
Professor of Agrarian Economics,
Honoured Worker of Agriculture of Ukraine
Separated subdivision of National University of Bioresources and
Nature Management of Ukraine "Nezhinskii Agrotechnical Institute"
Nizhyn Chernihiv region, Ukraine
E-mail: A_Ivanko@meta.ua

COMPONENTS OF ADAPTATION OF ORGANIZATIONAL SYSTEMS OF ENTERPRISE MANAGEMENT TO THE KNOWLEDGE-BASED ECONOMY

Abstract

Introduction. Modern conditions for the implementation of economic activities in the developed countries of the world are characterized by the saturation of the main markets for goods and services. Along with this, the trend of transition to the information society stands out. Therefore, business entities, in order to maintain and strengthen their positions in the market, should pay more and more attention to the factors of information and knowledge, proper possession of which will ensure the entry of competitive advantages over other economic units. Therefore, the purpose of writing this article is to determine the components of adaptation of organizational management systems of an enterprise to the knowledge economy based on generalizing the specifics of the formation and maintenance of such entrepreneurial structures as network and virtual structures based on the use of knowledge and information.

Methods: According to the theoretical basis of the article, the dialectical method of cognition and the systemic method for the study of the adaptation of the enterprise management system to the knowledge economy, as well as: methods of analysis, synthesis, analogy, expert method, method of generalization, served. The method of comparative analysis was used to analyze the connectivity and correspondence of organizational forms of network and virtual business structures with the knowledge economy, the expert method was used to reveal the features of the practical activities of network and virtual structures, methods of analysis, synthesis and analogies were used to highlight factors and key features inherent in network and virtual structures, a generalization method for the formation of research conclusions.

Results. The importance of strengthening the competitive positions of business entities by adopting the concept of the knowledge and information economy, which corresponds to the processes of world economic globalization and the transition to an information society, is emphasized.

The characteristic of the enterprise is presented, it corresponds to the knowledge economy. The expediency of increasing the competitiveness of enterprises by adapting their organizational management structures to the knowledge and information economy has been proved. Consideration of organizational models of enterprises corresponding to the knowledge economy is carried out, the preferred forms among which are network and virtual structures.

Review of the features of the formation and maintenance of the functioning of network and virtual structures in the economy with a description of their factors, key features and practical features of the activity.

Discussion. Prospects for further research are to substantiate the relationship between participants in network and virtual structures, which will help ensure their effective functioning in the market.

Keywords: information society; knowledge economy enterprises; adaptation of organizational management structures; network structures; virtual structures; competitiveness.

References

1. Bell, D. (2004). Gryadushcheye postindustrial'noye obshchestvo. Opyt sotsial'nogo prognozirovaniya [The coming postindustrial society. Social forecasting experience]. Moscow: Academia. [in Rus.]
2. Treaty of Lisbon amending the Treaty on European Union and the Treaty establishing the European Community, signed at Lisbon, 13 December 2007. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A12007L%2FTXT>.
3. Lisbon Strategy for Growth and Jobs. Towards a green and innovative economy. Retrieved from: https://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/

-
4. Europe 2020. A European strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLETE%20EN%20BARROSO%20%20%20007%20-%20Europe%202020%20-%20EN%20version.pdf>
 5. Drucker, P. F. (2007). Upravleniye v obshchestve budushchego [T Management in the society of the future]. Moscow: Vilyams. [in Rus.]
 6. Lukyanova, A. A. (2011). Kontseptsiya upravleniya znaniyami v kontekste upravleniya chelovecheskimi resursam [The concept of knowledge management in the context of human resource management]. *Vestnik Omskogo universiteta. Seriya «Ekonomika» [Omsk University Bulletin. Series "Economics"]*, 2, 23-29. [in Rus.]
 7. Reiss, M. (1997). Granitsy bezgranichnykh predpriyatiy: perspektivy setevykh organizatsiy [Borders of borderless enterprises: perspectives of network organizations]. *Problemy teorii i praktiki upravleniya [Problems of theory and practice of management]*, 1, 92-97. [in Rus.]
 8. Serdyuk, V. A. (2002). Setevyye i virtual'nyye organizatsii: sostoyaniye, perspektivy razvitiya [Network and virtual organizations: state, development prospects]. *Menedzhment v Rossii i za rubezhom [Management in Russia and abroad]*, 5. Retrieved from: <http://www.mevriz.ru/articles/2002/5/1033.html>. [in Rus.]
 9. Danylovykh-Kropyvnytska, M. L. & Zhyvko, Z. B. (2014). Stanovlennya mrezezh yak orhanizatsiynykh struktur [Formation of networks as organizational structures]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivs'ka politekhnika". Lohistyka [Bulletin of the National University "Lviv Polytechnic". Logistics]*, 811, 91-99. [in Ukr.]
 10. Khromov, I.Ye. (2018). Virtualnyye organizatsii v sovremennoy ekonomike [Virtual organizations in the modern economy]. *Ekonomika : vchera, segodnya, zavtra [Economy: yesterday, today, tomorrow]*, 8a, 377-388. [in Rus.]
 11. Mowshowitz, A. (1994). Virtual Organisation: A Vision of Management in the Information Age. *The Information Societ*, 10, 267-288.
 12. Weinberg N. The 10 most powerful companies in enterprise networking 2020. Retrieved from: <https://www.networkworld.com/article/3211410/the-10-most-powerful-companies-in-enterprise-networking.html>
 13. Warner, M. & Witzel, M. (2005). Virtualnyye organizatsii. Novyye formy vedeniya biznesa v KHKHÍ veke [Virtual organizations. New forms of doing business in the XXI century]. Moscow: Dobraya kniga. [in Rus.]

Received: 05.02.2020 / Review 06.15.2020 / Accepted 06.20.2020

